

Wat is meertaligheid voor Pro-M?

Steeds meer kinderen in Vlaanderen groeien op in een meertalige context. Dit zijn zowel kinderen uit gezinnen waar er meerdere talen gesproken worden, als kinderen uit gezinnen waar thuis een andere taal dan het Nederlands gesproken wordt. Uit cijfers van Kind en Gezin blijkt bijvoorbeeld dat bij 30% van de kinderen geboren in Vlaanderen in 2020 de moeder (meestal) niet het Nederlands gebruikt om met haar kind te praten. In Brussel ligt dat aandeel nog hoger.

Er is dan ook een onderscheid tussen:

- kinderen die vanaf de geboorte in meerdere talen worden opgevoed (**gelijktijdige meertaligheid**),
- kinderen die in eerste instantie opgevoed worden in één taal en pas op latere leeftijd een andere taal (bv. Nederlands) horen en verwerven (**openvolgende meertaligheid**).

Maar wat betekent 'meertaligheid' eigenlijk?

Vaak wordt gedacht dat meertalig zijn betekent dat men meer dan één taal vloeiend spreekt. Maar uit onderzoek blijkt dat **taalvaardigheid** slechts één dimensie is van meertaligheid. **Het komt zelfs maar zelden voor dat iemand twee talen, laat staan meerdere talen, even goed beheerst.** De meeste meertaligen gebruiken hun talen immers voor verschillende doeleinden, in verschillende situaties en met verschillende communicatiepartners. Bijvoorbeeld: 'turnzaal' is een woord dat kinderen aangeleerd hebben op school, maar de kans is klein dat ze het equivalent van 'turnzaal' al in hun thuistaal geleerd hebben omdat ze dit woord in de thuiscontext weinig tot nooit nodig hebben. Een ander voorbeeld: mensen die voor hun job vaak of altijd Engels spreken, vinden het dikwijls moeilijk om begrippen uit hun werkjargon te vertalen naar het Nederlands. **Talenkennis is dus heel vaak functioneel en afhankelijk van de context waarin men een taal verwerft.** Dit heeft als gevolg dat meertaligen bijna nooit gelijkaardige competenties (nodig) hebben in

hun verschillende talen. Taalvaardigheid is op zich dus niet de beste indicator om meertaligheid te beschrijven.

Daarnaast is er ook het risico dat meertaligen beoordeeld worden aan de hand van *eentalige normen*. Dat wil zeggen dat de taalvaardigheid van meertaligen in één taal (bv. hun Nederlandse taalvaardigheid) vergeleken wordt met die van eentaligen, zonder daarbij rekening te houden met de vaardigheid in andere talen. Meertaligen die in slechts één van hun talen getest worden, lijken dan minder taalvaardig dan hun ééntalige leeftijdsgenoten. Test men de taalvaardigheid van meertaligen echter over hun meerdere talen heen, dan blijkt dat meertaligen vaak even goed, of zelfs beter scoren dan ééntaligen. Het testen van meertaligen aan de hand van eentalige normen kan er overigens voor zorgen dat meertaligen vaak hun eigen meertaligheid bekritisieren (“ik ken mijn eigen talen niet”) en devalueren (“mijn thuistaal is niet waardevol voor de arbeidsmarkt”).

Naast taalvaardigheid, kan meertaligheid ook vanuit een ander perspectief bekeken worden: **taalgebruik** als indicator voor meertaligheid. Kinderen die meertalig opgroeien, **horen en/of gebruiken** namelijk **meer dan één taal op regelmatige basis**. Ze hebben meerdere talen nodig om optimaal te functioneren in hun verschillende sociale contexten. Het (regelmatige) gebruik van meerdere talen is dan de graadmeter van meertaligheid.

Het is belangrijk om de verschillende dimensies van meertaligheid te belichten: **taalvaardigheid** (hoe goed begrijpt en spreekt iemand een taal) en **taalgebruik** (hoe vaak en in welke context hoort en gebruikt iemand een taal). Door de klemtoon (enkel) op taalvaardigheid te leggen, bestaat het gevaar dat iemands meertaligheid miskend wordt.

Meertalig worden

Meertalig worden gaat trouwens niet vanzelf. Het is zelfs goed mogelijk dat kinderen die meertalig opgevoed worden, één van hun talen slechts zelden zullen gebruiken. Als ouders wensen dat hun kind later meerdere talen kan gebruiken, is het belangrijk dat kinderen die verschillende talen vaak genoeg horen en (kunnen of moeten) gebruiken. Omdat kinderen die in Vlaanderen opgroeien over het algemeen voldoende kansen (zullen) krijgen om Nederlands te horen en te gebruiken, moeten we ons minder zorgen maken over het Nederlands dan over andere talen. Nederlands is namelijk meestal de dominante taal in

Vlaanderen. Het is de taal die veel kinderen reeds op jonge leeftijd in de opvang of in hun brede omgeving (bv. consultatiebureau, supermarkt, speelplein...) horen. En ook later primeert het Nederlands: op school, maar ook vaak in gesprekken met vriendjes en broers of zussen.

Als er dan niet genoeg (bijkomende) ondersteuning is voor de thuistalen, bestaat het risico dat kinderen deze taal of talen niet voldoende zullen beheersen en/of gebruiken, ook al is dit de (enige) taal waarin ze thuis worden opgevoed. Dikwijls begrijpen kinderen deze thuistaal of -talen wel, maar verkiezen ze het gebruik van slechts één taal; meestal is dat het Nederlands. Een **goede ondersteuning** van de **verschillende (thuis)talen** in de vorm van leer- en oefenkansen is dus een **vereiste voor (actieve) meertaligheid**. Kinderen moeten de thuistalen vaak genoeg horen en gebruiken. Dat kan in het gezin zelf, maar ook in de opvang, op school... Ook professionals kunnen hierin een rol spelen. Zelfs als ze de thuistaal van het kind niet spreken of begrijpen, kunnen ze het kind aanmoedigen om die taal te gebruiken. Dat kan bijvoorbeeld door te vragen hoe je iets zegt in de thuistaal, door (enthousiast) te reageren wanneer het kind iets zegt in de thuistaal en door waardering voor de thuistaal te tonen.

Bronnen

Grosjean, F. (2010). Bilingual. Life and Reality. Cambridge, Harvard University Press.

De Houwer, A. (2007). "Parental Language Input Patterns and Children's Bilingual Use." Applied Psycholinguistics 28: 411-424.